

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

05 червня 2019 р.

Київ

№ 387-р

Про результати розгляду
справи про державну допомогу

За результатами розгляду повідомлення про державну допомогу, надісланого листом Департаменту житлового господарства Харківської міської ради від 17.09.2018 № 5538/0/90-18 (вх. № 812-ПДД від 25.09.2018), розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 05.12.2018 № 05/300-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/67-18-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції (далі – Справа).

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи 500-26.15/67-18-ДД про державну допомогу та подання з попередніми висновками від 23.05.2019 № 500-26.15/67-18-ДД/235-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (1) Листом від 17.09.2018 № 5538/0/90-18 (вх. № 812-ПДД від 25.09.2018) Департаментом житлового господарства Харківської міської ради відповідно до пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про державну допомогу (далі – Повідомлення).
- (2) За результатами розгляду повідомлення про державну допомогу розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 05.12.2018 № 05/300-р розпочато розгляд справи про державну допомогу № 500-26.15/67-18-ДД для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції. Листом Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) від 06.12.2018 № 500-29/05-16420 направлено копію розпорядження на адресу Департаменту житлового господарства Харківської міської ради та запитано додаткову інформацію. На офіційному веб-порталі Антимонопольного комітету України опубліковано інформацію про початок розгляду справи про державну допомогу із зверненням до всіх заінтересованих осіб щодо подання ними протягом 30 календарних днів вмотивованих заперечень та зауважень щодо надання державної допомоги та іншої інформації у зв'язку з розглядом справи про державну допомогу.
- (3) Листом від 10.01.2019 № 85/0/90-19 (вх. № 5-05/516 від 15.01.2019) Департамент житлового господарства Харківської міської ради надіслав відповідь на лист Комітету від 06.12.2018 № 500-29/05-16420.

- (4) Листами від 28.01.2019 № 241/0/90-19 (вх. № 5-01/1439 від 04.02.2019) та від 02.05.2019 № 1739/0/90-19 (вх. № 5-01/5349 від 06.05.2019) Департаментом житлового господарства Харківської міської ради надано додаткову інформацію.
- (5) Листом від 23.01.2019 № 500-29/05-889 Комітет звернувся до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України щодо надання необхідної інформації для розгляду Справи про державну допомогу.
- (6) Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України листом від 03.04.2019 № 7/9.3.2/5568-19 (вх. № 8-01/4115 від 03.04.2019) надало відповідь на лист Комітету від 23.01.2019 № 500-29/05-889.
- (7) Листом від 23.01.2019 № 500-29/05-890 Комітет звернувся до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, щодо надання необхідної інформації для розгляду Справи про державну допомогу.
- (8) Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, листом від 05.02.2019 № 1236/15.3/7-19 (вх. № 7-05/1682 від 05.02.2019) надала відповідь на лист Комітету від 23.01.2019 № 500-29/05-890.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (9) Департамент житлового господарства Харківської міської ради (61003, м. Харків, майдан Конституції, 16, код ЄДРПОУ 03366078).

2.2. Отримувач підтримки

- (10) Комунальне підприємство «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» (далі – КП «ХРБП» (61068, м. Харків, вул. Металіста, 10, код ЄДРПОУ 37763844).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (11) Метою (ціллю) підтримки є:
 - сприяння окремим видам господарської діяльності;
 - виконання комплексу робіт із ремонту, будівництва та експлуатації будівель;
 - благоустрій та підтримання належного санітарного стану прибудинкових територій;
 забезпечення належного рівня технічного стану житлового фонду.

2.4. Очікуваний результат

- (12) Забезпечення реалізації державної політики щодо реформування житлово-комунального господарства.
- (13) Забезпечення надання населенню житлово-комунальних послуг належної якості.
- (14) Проведення комплексної модернізації та технічного переоснащення підприємств житлово-комунального господарства з метою зменшення ресурсоспоживання і дотримання екологічних нормативів.

2.5. Форма підтримки

- (15) Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям).
- (16) Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям).

2.6. Обсяг підтримки

- (17) Загальний обсяг підтримки – 545 326,9 тис. грн.

- (18) З них:

2011 рік – 0 тис. грн;
 2012 рік – 7 650 тис. грн;
 2013 рік – 16 181,3 тис. грн;
 2014 рік – 29 215,5 тис. грн;
 2015 рік – 34 189,9 тис. грн;
 2016 рік – 62 558 тис. грн.

Відповідно до інформації, отриманої від надавача, протягом 2011 – 2016 років інформація щодо використання бюджетних коштів у розрізі статей витрат відсутня.

2017 рік – 85 546,9 тис. грн:

обсяг фінансової підтримки на послуги, які включені до Тарифу, – 0 тис. грн;
 обсяг фінансової підтримки на послуги, які не включені до Тарифу, – 85 546,9 тис. грн;

2018 рік – 69 297,5 тис. грн:

обсяг фінансової підтримки на послуги, які включені до Тарифу, – 0 тис. грн;
 обсяг фінансової підтримки на послуги, які не включені до Тарифу, – 69 297,5 тис. грн;

2019 рік – 107 382,8 тис. грн:

обсяг фінансової підтримки на послуги, які включені до Тарифу, – 10 750 тис. грн;
 обсяг фінансової підтримки на послуги, які не включені до Тарифу, – 96 632,8 тис. грн;

2020 рік – 133 305 тис. грн:

обсяг фінансової підтримки на послуги, які включені до Тарифу, – 11 610 тис. грн;
 обсяг фінансової підтримки на послуги, які не включені до Тарифу, – 121 695 тис. грн.

2.7. Підстава для надання підтримки

- (19) «Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затверджена рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.» (далі – Програма).

2.8. Тривалість підтримки

- (20) З 01.01.2011 по 31.12.2020.

3. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

(21) Відповідно до Програми КП «ХРБП» надається державна підтримка, яка буде спрямовуватись, зокрема, на:

за формою субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям):

- на виплату заробітної плати з нарахуваннями;
- придбання для роботи спеціалізованого автотранспорту пально-мастильних матеріалів, запчастин;
- придбання інструментів для ремонту та виконання робіт з утримання житлового фонду;
- придбання матеріалів для виконання робіт з утримання дитячих гральних та спортивних майданчиків;
- придбання спецодягу для робочих посад відповідно до вимог охорони праці;
- завезення піску на дитячі гральні майданчики;
- поточний ремонт дитячих гральних та спортивних майданчиків;
- проведення загальних, непередбачених та профілактичних оглядів;
- встановлення маяків на конструктивних елементах для спостереження за деформаціями;
- зняття та встановлення пружин на входних дверях; простукування, укріплення окремої цегли, промазування замазкою свищів, ділянок гребенів сталеві покрівлі, закладання та зачинення слухових вікон на горищах, скидання з даху та покрівель снігу та льоду, закріплення зірваних сталевих листів на спусках, окремих покриттях, укріплення окремих кахельних плиток в облицюванні печей та камінів;
- фарбування будинкового газопроводу;
- підготовка системи зливових водостоків до сезонної експлуатації, закріплення водостічних труб, колін, воронок, очищення зливових водостоків від сміття;
- частковий ремонт облицювання фундаментних стін з боку підвальних приміщень, частковий ремонт кам'яних стін та кам'яного облицювання цоколю та стін, усунення різних дрібних несправностей у зовнішніх та внутрішніх (капітальних) стінах, дрібний ремонт бетонних та залізобетонних стін в окремих місцях тощо;
- часткова заміна старих дощок, підлог та укріплення їх цвяхами, встановлення підкосів та підпірок в окремих місцях провисання даху з передачею навантаження на капітальні стіни, частковий ремонт настінних жолобів, карнизних звисів та водостічних труб.

за формою капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям):

- придбання дитячих гральних та спортивних майданчиків для встановлення на прибудинковій території будинків комунальної власності;
- поточний ремонт дитячих гральних та спортивних майданчиків, облаштування дитячих гральних та спортивних майданчиків гумовим покриттям, завезення піску на дитячі гральні майданчики;
- утримання машин, механізмів, належного утримання покрівель багатоквартирних будинків, зняття бурульок у зимовий період, чищення покрівель від снігу;
- благоустрій території, прилеглої до нежитлових приміщень, переданих у господарське відання КП «ХРБП» після реконструкції під гуртожиток;
- капітальний ремонт нежитлового фонду;
- придбання техніки, спеціалізованого обладнання та інструменту.

(22) На баланс КП «ХРБП» передані 4 082 дитячих гральних та спортивних майданчиків, які встановлені на прибудинковій території міста. Фінансування витрат на придбання, ремонт та утримання дитячих гральних та спортивних майданчиків

здійснюється з місцевого бюджету шляхом повного відшкодування витрат за відповідною Програмою. Зокрема, у 2019 році необхідно виконати роботи на 1 700 адресах, пофарбувати – 3 750 елементів та відремонтувати – 2 227 елементів.

- (23) Пунктом 1.1 розділу 1 Програми визначено, що для удосконалення системи управління житлово-комунальним господарством, підвищення якості послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, у місті Харкові діють комунальні підприємства, зокрема, комунальне підприємство «Жилкомсервіс» (далі – КП «Жилкомсервіс»), яке виконує функції єдиного замовника з надання житлово-комунальних послуг населенню. Діяльність підприємства спрямована на здійснення управлінської діяльності, пов'язаної із забезпеченням населення (споживачів) житлово-комунальними послугами.
- (24) Відповідно до інформації, отриманої в рамках Справи, КП «Жилкомсервіс» є балансоутримувачем більше ніж 8 000 багатоквартирних будинків загальною площею 29,8 млн м² згідно з договором з Управлінням комунального майна та приватизації від 28.02.2007 № 1288 (додаткова угода від 01.09.2016). КП «Жилкомсервіс», як управитель житлового фонду комунальної власності територіальної громади міста Харкова, з кожним споживачем міста Харкова шляхом публікації в офіційному виданні Харківської міської ради – спецвипуску газети «Слобода» від 28.11.2006 № 95/1 (зі змінами), уклав Договір про надання житлово-комунальних послуг, який поширюється на всіх споживачів житлово-комунальних послуг та відповідає вимогам чинного законодавства України. Виконавчий комітет Харківської міської ради своїм рішенням від 20.12.2006 № 1186 визначив КП «Жилкомсервіс» виконавцем послуг з управління будинками, групами будинків і споруд. З огляду на той факт, що КП «Жилкомсервіс» не було визначено виконавцем послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, підприємство уклало відповідні договори на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій з конкретними виконавцями й виробниками послуг (згідно з переліком послуг, які увійшли до тарифу, затвердженого Виконавчим комітетом Харківської міської ради).
- (25) КП «Жилкомсервіс» отримує оплату від мешканців будинків комунальної власності за послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій відповідно до рішень щодо затвердження тарифів на ці послуги.
- (26) Відповідно до інформації, отриманої в рамках розгляду Справи, тариф на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій для будинків комунальної власності, встановлений рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 20.12.2011 № 893 (зі змінами) та включає такі послуги:
1. Прибирання прибудинкової території.
 2. Технічне обслуговування ліфтів.
 3. Обслуговування систем диспетчеризації.
 4. Технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем гарячого водопостачання.
 5. Технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем холодного водопостачання.
 6. Технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем водовідведення.
 7. Технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем централізованого опалення.
 8. Технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем зливової каналізації.
 9. Обслуговування димових та вентиляційних каналів.
 10. Технічне обслуговування та поточний ремонт мереж електропостачання та електрообладнання.
 11. Освітлення місць загального користування.

12. Енергопостачання ліфтів.

- (27) КП «Жилкомсервіс» було укладено договір від 02.04.2012 № 10-12/П з КП «ХРБП», яким передбачено, що КП «ХРБП» бере на себе обов'язок надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова.
- (28) КП «Жилкомсервіс» оплачує КП «ХРБП» кошти відповідно до актів виконаних робіт за послугу обслуговування димових та вентиляційних каналів.
- (29) Договори на надання послуг, які не включені до тарифу з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій та які надає КП «ХРБП» за рахунок коштів бюджету міста, не уклалися з КП «Жилкомсервіс» та з надавачем. Зазначені послуги надаються КП «ХРБП» відповідно до наказу Департаменту житлового господарства Виконавчого комітету Харківської міської ради від 25.01.2017 № 37.
- (30) Відповідно до зазначеного наказу КП «ХРБП» надає послуги, які не включені до тарифу з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій мешканцям багатоквартирних будинків (будинків комунальної власності), які знаходяться на балансі КП «Жилкомсервіс» та розташовані в Київському, Московському, Немишлянському, Слобідському, Холодногірському, Шевченківському районах міста.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

4.1. Ознаки державної допомоги

- (31) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (32) Державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
 - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
 - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
 - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (33) Відповідно до частини другої статті 1 Закону терміни «суб'єкт господарювання», «товар», «економічна конкуренція (конкуренція)» вживаються у Законі у значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції».
- (34) Відповідно до пункту 1 частини вісімнадцятої статті 1 Закону чинна державна допомога – програма державної допомоги чи індивідуальна державна допомога, яка існувала на день набрання чинності цим Законом або щодо якої Уповноважений

орган прийняв рішення про допустимість такої допомоги для конкуренції та строк дії якої ще не завершився.

- (35) Згідно з частиною першою статті 2 Закону державна допомога є недопустимою для конкуренції, якщо інше не встановлено цим Законом.

4.2. Об'єкти благоустрою як об'єкт державної допомоги

- (36) Згідно зі статтею 30 Закону України «Про місцеве самоврядування України» до відання власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить організація благоустрою та здійснення контролю за станом благоустрою населених пунктів.
- (37) Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до повноважень сільських, селищних і міських рад у сфері благоустрою населених пунктів, зокрема, належить:
- затвердження місцевих програм та заходів з благоустрою населених пунктів;
 - затвердження правил благоустрою територій населених пунктів;
 - створення в разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення спільно з іншими суб'єктами комунальної власності благоустрою населених пунктів, визначення повноважень цих органів (служб).
- (38) Відповідно до частини другої статті 10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до повноважень виконавчих органів сільських, селищних і міських рад у сфері благоустрою населених пунктів, зокрема, належить:
- забезпечення виконання місцевих програм та здійснення заходів з благоустрою населених пунктів;
 - організація місць відпочинку для населення.
- (39) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до об'єктів благоустрою населених пунктів, зокрема, належать: території загального користування: парки (гідропарки, лугопарки, лісопарки, парки культури та відпочинку, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні та інші), рекреаційні зони, сади, сквери та майданчики; пам'ятки культурної та історичної спадщини; майдани, площі, бульвари, проспекти; вулиці, дороги, провулки, узвози, проїзди, пішохідні та велосипедні доріжки; пляжі; кладовища; інші території загального користування; прибудинкові території.
- (40) Згідно зі статтею 22 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» комплексним благоустроєм вважається проведення на визначеній території населеного пункту (мікрорайон, квартал, парк, бульвар, вулиця, провулок, узвіз тощо) комплексу робіт з улаштування (відновлення) покриття доріг і тротуарів, обладнання пристроями для безпеки руху, озеленення, забезпечення зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами, встановлення малих архітектурних форм, здійснення інших заходів, спрямованих на поліпшення інженерно-технічного і санітарного стану території, покращання її естетичного вигляду.
- (41) Статтею 15 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» визначено, що:
- органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть утворювати підприємства для утримання об'єктів благоустрою державної та комунальної власності;

- підприємство та балансоутримувач забезпечують належне утримання і своєчасний ремонт об'єкта благоустрою власними силами або можуть на конкурсних засадах залучати для цього інші підприємства, установи та організації;
 - орган державної влади або орган місцевого самоврядування за поданням підприємства чи балансоутримувача щорічно затверджує заходи з утримання та ремонту об'єкта благоустрою державної або комунальної власності на наступний рік та передбачає кошти на виконання цих заходів. Орган державної влади та орган місцевого самоврядування, підприємство та балансоутримувач несуть відповідальність за виконання затверджених заходів у повному обсязі.
- (42) Відповідно до статті 25 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» утримання та благоустрій прибудинкової території багатоквартирного житлового будинку, належних до нього будівель, споруд проводиться балансоутримувачем цього будинку або підприємством, установою, організацією, з якими балансоутримувачем укладено відповідний договір на утримання та благоустрій прибудинкової території.
- (43) Відповідно до частини третьої статті 20 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» фінансування місцевих програм з благоустрою населених пунктів проводиться за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

4.3. Утримання, поточний та капітальний ремонт житлового фонду

- (44) Згідно з частиною третьою статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг належить, зокрема, затвердження та виконання місцевих програм у сфері житлово-комунального господарства, участь у розробленні та виконанні відповідних державних і регіональних програм.
- (45) Відповідно до пункту 13 частини першої статті 91 Бюджетного кодексу України до видатків місцевих бюджетів, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів, належать, зокрема, видатки на заходи програм у сфері житлово-комунального господарства з модернізації та ремонту ліфтового господарства, реконструкції та ремонту житлових будинків, капітального ремонту гуртожитків, що передаються у власність територіальних громад.
- (46) Відповідно до підпункту 1 пункту «а» частини першої статті 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать, зокрема, організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції і ремонту об'єктів комунального господарства та соціально-культурного призначення, жилих будинків.
- (47) Частиною сьомою статті 10 Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» передбачено, що колишні власники, які володіли багатоквартирними будинками до моменту приватизації, зобов'язані брати участь у фінансуванні їх ремонту та сприяти організації його проведення.

4.4. Житлово-комунальні послуги

- (48) Відповідно до статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до житлово-комунальних послуг належать:
- житлова послуга – послуга з управління багатоквартирним будинком.

Послуга з управління багатоквартирним будинком включає:

- утримання спільного майна багатоквартирного будинку, зокрема прибирання внутрішньобудинкових приміщень та прибудинкової території, виконання санітарно-технічних робіт, обслуговування внутрішньобудинкових систем (крім обслуговування внутрішньобудинкових систем, що використовуються для надання відповідної комунальної послуги у разі укладення індивідуальних договорів про надання такої послуги, за умовами яких обслуговування таких систем здійснюється виконавцем), утримання ліфтів тощо;
- купівлю електричної енергії для забезпечення функціонування спільного майна багатоквартирного будинку;
- поточний ремонт спільного майна багатоквартирного будинку;
- комунальні послуги – послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.

- (49) Відповідно до статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень органів місцевого самоврядування, зокрема, належить встановлення цін/тарифів на комунальні послуги відповідно до цього Закону.
- (50) Відповідно до частини третьої статті 10 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» ціна послуги з управління багатоквартирним будинком (житлова послуга) встановлюється договором про надання послуг з управління багатоквартирним будинком з розрахунку на один квадратний метр загальної площі житлового або нежитлового приміщення, якщо інше не визначено договором про надання послуг з управління багатоквартирним будинком.

4.5. Перехід від «надання послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» до «здійснення функцій з управління багатоквартирним будинком»

- (51) Законом України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» від 14.05.2015 № 417-VIII та Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189- VIII запроваджено перехід від «надання послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» до «здійснення функцій з управління багатоквартирним будинком».
- (52) Згідно зі статтею 9 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» управління багатоквартирним будинком здійснюється його співвласниками. За рішенням співвласників усі або частина функцій з управління багатоквартирним будинком можуть передаватися управителю або всі функції - об'єднанню співвласників багатоквартирного будинку (асоціації об'єднань співвласників багатоквартирного будинку).
- (53) Відповідно до статті 1 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» управління багатоквартирним будинком – вчинення співвласниками багатоквартирного будинку дій щодо реалізації прав та виконання обов'язків співвласників, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням спільним майном багатоквартирного будинку.
- (54) Прикінцевими та перехідними положеннями Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» встановлено, що у разі

якщо протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом співвласники багатоквартирного будинку, в якому не створено об'єднання співвласників, не прийняли рішення про форму управління багатоквартирним будинком, управління таким будинком здійснюється управителем, який призначається на конкурсних засадах виконавчим органом місцевої ради, на території якої розташований багатоквартирний будинок. У разі якщо місцевою радою або її виконавчим органом відповідно до законодавства прийнято рішення про делегування іншому органу - суб'єкту владних повноважень функцій із здійснення управління об'єктами житлово-комунального господарства, забезпечення їх утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг, управитель призначається на конкурсних засадах таким органом.

- (55) Прикінцевими та перехідними положеннями Закону України «Про житлово-комунальні послуги» встановлено, що у багатоквартирних будинках, у яких на день набрання чинності цим Законом не створено об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, співвласниками не прийнято рішення про форму управління багатоквартирним будинком та не оголошено конкурс з призначення управителя багатоквартирного будинку відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», виконавчий орган місцевої ради (або інший орган - суб'єкт владних повноважень, якому делеговані функції із здійснення управління об'єктами житлово-комунального господарства, забезпечення їх утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг) зобов'язаний оголосити і провести такий конкурс у тримісячний строк з дня отримання протоколу зборів співвласників багатоквартирного будинку із проханням призначити управителя. Рішення щодо цього питання вважається прийнятим зборами співвласників, якщо за нього проголосували власники квартир та нежитлових приміщень, площа яких разом перевищує 50 відсотків загальної площі всіх квартир та нежитлових приміщень багатоквартирного будинку.
- (56) Підсумовуючи викладене та відповідно до інформації, отриманої в рамках Справи від Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, суб'єкти господарювання, які відповідно до укладених до 10.06.2018 договорів надають послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, не стають управителями відповідних багатоквартирних будинків. Управитель багатоквартирного будинку обирається співвласниками цього будинку або призначається органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах.

4.6. Ціна (тарифи) на житлово-комунальні послуги та послуги з управління багатоквартирним будинком

- (57) Згідно із статтею 3 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» державна політика у сфері житлово-комунальних послуг ґрунтується, зокрема, на принципі забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що виробляють, виконують та/або надають житлово-комунальні послуги, на умовах самофінансування, досягнення рівня економічно обґрунтованих витрат на виробництво таких послуг.
- (58) Відповідно до статті 10 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому

разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.

- (59) Ціна послуги з управління багатоквартирним будинком у разі визначення управителя органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах відповідно до [Закону України](#) "Про особливості здійснення права власності в багатоквартирному будинку" визначається на рівні ціни, запропонованої в конкурсній пропозиції переможцем конкурсу.
- (60) Відповідно до частини третьої статті 10 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» ціна послуги з управління багатоквартирним будинком встановлюється договором про надання послуг з управління багатоквартирним будинком з розрахунку на один квадратний метр загальної площі житлового або нежитлового приміщення, якщо інше не визначено договором про надання послуг з управління багатоквартирним будинком, та включає:
 - витрати на утримання багатоквартирного будинку та прибудинкової території і поточний ремонт спільного майна багатоквартирного будинку відповідно до кошторису витрат на утримання багатоквартирного будинку та прибудинкової території, крім витрат на обслуговування внутрішньобудинкових систем, що використовуються для надання відповідної комунальної послуги, у разі укладення індивідуальних договорів про надання такої послуги, за умовами яких обслуговування таких систем здійснюється виконавцем;
 - винагороду управителю, яка визначається за згодою сторін.
- (61) Кошторис витрат на утримання будинку та прибудинкової території є невід'ємною частиною договору про надання послуг з управління багатоквартирним будинком.
- (62) Кошторис витрат на утримання багатоквартирного будинку та прибудинкової території враховує обов'язковий перелік робіт (послуг), який затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері житлово-комунального господарства, а також періодичність виконання (надання) робіт (послуг) з утримання багатоквартирного будинку та прибудинкової території.
- (63) Відповідно до частини четвертої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» управитель багатоквартирного будинку зобов'язаний, зокрема, забезпечувати належне утримання спільного майна багатоквартирного будинку та прибудинкової території відповідно до нормативних вимог і договору про надання послуг з управління багатоквартирним будинком, від власного імені укладати з підрядниками необхідні договори про виконання окремих робіт та послуг.
- (64) Відповідно до частини другої статті 11 [Закону України](#) «Про особливості здійснення права власності в багатоквартирному будинку» вартість послуг з управління багатоквартирним будинком визначається за рішенням зборів співвласників (загальних зборів об'єднання співвласників багатоквартирного будинку) і згодою управителя та зазначається у договорі з управителем.

4.6.1. Регулювання надання житлово-комунальних послуг до набрання чинності Законом України «Про житлово-комунальні послуги» у повному обсязі (до 01.05.2019)

- (65) Відповідно до статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» повноваження щодо встановлення тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій було надано виключно органам місцевого самоврядування.
- (66) Частиною другою статті 12 Закону України «Про ціни і ціноутворення» передбачено, що державні регульовані ціни повинні бути економічно обґрунтованими (забезпечувати відповідність ціни на товар витратам на його виробництво, продаж (реалізацію) та прибуток від його продажу (реалізації)).
- (67) При цьому статтею 15 Закону України «Про ціни і ціноутворення» визначено гарантії, що надаються суб'єктам господарювання під час державного регулювання цін. Вказаною статтею передбачено, що Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які встановили державні регульовані ціни на товари в розмірі, нижчому від економічно обґрунтованого розміру, зобов'язані відшкодувати суб'єктам господарювання різницю між такими розмірами за рахунок коштів відповідних бюджетів.
- (68) Установлення Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування державних регульованих цін на товари в розмірі, нижчому від економічно обґрунтованого розміру, без визначення джерел для відшкодування різниці між такими розмірами за рахунок коштів відповідних бюджетів не допускається і може бути оскаржено в судовому порядку.
- (69) Також частинами третьою та четвертою статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи на житлово-комунальні послуги в розмірі не нижче економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво (надання).
- (70) У разі встановлення органом місцевого самоврядування тарифів на житлово-комунальні послуги на рівні, що унеможливило отримання прибутку, орган, який їх затвердив, був зобов'язаний відшкодувати з відповідного місцевого бюджету виконавцям/виробникам різницю між встановленим розміром цін/тарифів та економічно обґрунтованими витратами на виробництво цих послуг.
- (71) Підсумовуючи викладене, на сьогодні чинне законодавство не передбачає обов'язку відшкодування з відповідного місцевого бюджету виконавцям/виробникам різниці між встановленим розміром цін/тарифів та економічно обґрунтованими витратами на виробництво, на житлово-комунальні послуги.

4.7. Послуги, що становлять загальний економічний інтерес

- (72) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес, – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (73) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється, зокрема, на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.

- (74) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (75) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до глави 10 розділу IV Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (76) Щоб бути класифікованими як послуги, що становлять загальний економічний інтерес, послуги повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.
- (77) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
 - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку – обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно-визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (78) Відповідно до статті 262 (4) Угоди підприємства, уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій Частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.
- (79) У своєму рішенні від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH Європейський Суд визнав, що компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес (далі –

ПЗЕІ), не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії (далі – критерії Altmark):

- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);
- параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
- компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;
- у випадку якщо суб'єкт господарювання, який надає послуги, обирається не шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, тоді рівень компенсації визначається, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який зміг би надавати такі послуги, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку.

4.8. Критерії оцінки послуг, що становлять загальний економічний інтерес

- (80) Якщо критеріїв Altmark не дотримано, з урахуванням положень статей 264 та 267 Угоди, для проведення відповідної оцінки застосовуються положення Рішення Комісії 2012/21/EU від 20 грудня 2011 року щодо застосування Статті 106 (2) Договору про функціонування Європейського Союзу до державної допомоги у формі компенсації витрат на надання державних послуг певним суб'єктам господарювання, яким доручено надання послуг загального економічного інтересу (далі – Рішення Європейської комісії від 20.12.2011), Рамкове повідомлення Комісії ЄС щодо державної допомоги у формі компенсації за надання публічних послуг (2011) 2012/C 8/03 (далі – Рамкове повідомлення щодо ПЗЕІ).
- (81) Згідно з Рішенням Європейської комісії від 20.12.2011, для того щоб забезпечити дотримання критеріїв, викладених у статті 106 (2) Договору, необхідно встановити більш точні умови, які повинні виконуватися стосовно доручення діяльності послуг загального економічного інтересу. Сума компенсації може бути належним чином розрахована й перевірена, лише якщо зобов'язання надання публічних послуг, що покладаються на суб'єктів господарювання, чітко визначені в одному або кількох актах компетентних державних органів у відповідній державі-члені. Форма документа може змінюватися в різних державах-членах, але вона повинна вказувати принаймні відповідні підприємства, точний зміст і тривалість, а в разі потреби – територію, на якій накладені зобов'язання надання публічних послуг, надані будь-які виняткові або спеціальні права, а також опис механізму компенсації та параметрів для визначення компенсації та уникнення й відшкодування будь-якої можливої надмірної компенсації.
- (82) Відповідно до Рішення Європейської комісії від 20.12.2011, Рамкового повідомлення щодо ПЗЕІ відповідальність за надання ПЗЕІ покладається на виконавців таких послуг відповідним актом, яким встановлено, зокрема:
- зміст та тривалість зобов'язань щодо надання ПЗЕІ (тривалість визначається виходячи з об'єктивних критеріїв, зокрема, періоду амортизації основних засобів, необхідних для надання ПЗЕІ);

- суб'єкт(и) господарювання та, де це можливо, відповідна територія;
 - характер будь-яких спеціальних чи ексклюзивних прав, що надаються суб'єкту(ам) господарювання;
 - опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку, контролю та перегляду компенсації (сума компенсації не повинна перевищувати суму, необхідну для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Чисту вартість можна розрахувати як різницю між витратами на надання ПЗЕІ та доходами від їх надання. До витрат, які необхідно враховувати, належать усі витрати, необхідні для надання ПЗЕІ; якщо діяльність суб'єкта господарювання обмежується наданням ПЗЕІ, усі його витрати можуть бути враховані; якщо суб'єкт господарювання також надає інші послуги, необхідно враховувати тільки ті витрати, які пов'язані з наданням ПЗЕІ (у такому випадку необхідне використання параметрів для розподілу витрат і доходів); витрати, пов'язані з інвестиціями, можуть бути взяті до уваги, якщо це необхідно для функціонування послуги загального економічного інтересу);
 - опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації (відповідний орган повинен забезпечувати, щоб компенсація за надання ПЗЕІ відповідала встановленим вище умовам; у разі отримання надмірної компенсації, така компенсація повинна бути повернена, а параметри для розрахунку компенсації повинні бути оновлені на майбутнє. Для контролю за надмірною компенсацією повинні проводитись регулярні перевірки, принаймні кожні три роки протягом виконання зобов'язань).
- (83) Крім того, з метою уникнення дискримінації Рамковим повідомленням щодо ПЗЕІ встановлено, що якщо орган призначає надання однієї і тієї ж ПЗЕІ для кількох суб'єктів господарювання, компенсація повинна розраховуватися на підставі одного й того ж самого методу для кожного суб'єкта господарювання.
- (84) Також, під час розробки методу компенсації, потрібно ввести стимули для ефективного забезпечення ПЗЕІ високого стандарту. Стимули ефективності можуть бути розроблені різними способами, щоб найкращим чином відповідати специфіці кожного конкретного випадку або сектору.

5. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

5.1. Щодо надання послуг, які не включені до тарифу з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій

- (85) Відповідно до статті 1 Закону державна допомога суб'єктам господарювання – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (86) У Статуті КП «ХРБП», затвердженому заступником директора Департаменту – начальника управління комунального майна та приватизації Департаменту економіки та комунального майна Харківської міської ради від 17.08.2018 (далі – Статут), передбачено, що власником майна підприємства є територіальна громада міста Харкова в особі Харківської міської ради, засновником підприємства є Харківська міська рада. Функції управління підприємством покладені Харківською міською радою на Департамент житлового господарства Харківської міської ради.

- (87) Відповідно до пункту 3 Статуту метою діяльності КП «ХРБП» є, зокрема, надання послуг з ремонту, будівництва та експлуатації будівель; благоустрій та підтримання належного санітарного стану прибудинкових територій та інших об'єктів житлово-комунальної сфери; забезпечення належного рівня технічного стану житлового фонду.
- (88) Тариф на послуги з утримання будинків, споруд та прибудинкових територій, які знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста Харкова, затверджений рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 20.12.2011 № 893 (зі змінами). До зазначеного тарифу не включено витрати, на які виділяється державна підтримка, зокрема:
- придбання матеріалів для виконання робіт з утримання дитячих гральних та спортивних майданчиків;
 - придбання спецодягу для робочих посад відповідно до вимог охорони праці;
 - завезення піску на дитячі гральні майданчики;
 - поточний ремонт дитячих гральних та спортивних майданчиків;
 - проведення загальних, непередбачених та профілактичних оглядів;
 - встановлення маяків на конструктивних елементах для спостереження за деформаціями;
 - зняття та встановлення пружин на входних дверях; простукування, укріплення окремої цегли, промазування замазкою свищів, ділянок гребенів сталеві покрівлі, закладання та зачинення слухових вікон на горищах, скидання з даху та покрівель снігу та льоду, закріплення зірваних сталевих листів на спусках, окремих покриттях, укріплення окремих кахельних плиток в облицюванні печей та камінів;
 - фарбування будинкового газопроводу;
 - частковий ремонт облицювання фундаментних стін з боку підвальних приміщень, частковий ремонт кам'яних стін та кам'яного облицювання цоколю та стін, усунення різних дрібних несправностей у зовнішніх та внутрішніх (капітальних) стінах, дрібний ремонт бетонних та залізобетонних стін в окремих місцях тощо;
 - часткова заміна старих дощок, підлог та укріплення їх цвяхами, встановлення підкосів та підпірок в окремих місцях провисання даху з передачею навантаження на капітальні стіни, частковий ремонт настінних жолобів, карнизних звисів та водостічних труб;
 - придбання дитячих гральних та спортивних майданчиків для встановлення на прибудинковій території будинків комунальної власності;
 - поточний ремонт дитячих гральних та спортивних майданчиків, облаштування дитячих гральних та спортивних майданчиків гумовим покриттям, завезення піску на дитячі гральні майданчики;
 - утримання машин, механізмів, належного утримання покрівель багатоквартирних будинків, зняття бурульок у зимовий період, чищення покрівель від снігу;
 - благоустрій території, прилеглої до нежитлових приміщень, переданих у господарське відання комунального підприємства «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» після реконструкції під гуртожиток;
 - капітальний ремонт нежитлового фонду;
 - придбання техніки, спеціалізованого обладнання та інструменту
- (далі – послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які не включені до тарифу).
- (89) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання

з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Ринок у свою чергу є сферою обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

- (90) Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (91) Отже, для того щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), допомога суб'єктові господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.
- (92) Відповідно до інформації, отриманої в рамках розгляду Справи, державна підтримка надається КП «ХРБП» на виконання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які не включені до тарифу.
- (93) Послуги КП «ХРБП» з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які не включені до тарифу, є безкоштовними для всіх споживачів цих послуг, не реалізуються на ринку, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції», та не беруть участі у господарському обороті.
- (94) Відповідно до інформації, отриманої в рамках розгляду Справи, техніка буде використовуватись для виконання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які не включені до тарифу.
- (95) КП «ХРБП» усі закупівлі (у разі потреби) здійснює відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» через систему «Прозоро».
- (96) КП «ХРБП» надає платні послуги населенню, зокрема, з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків, обсяг платних послуг у 2017 році становив 64 %.
- (97) Державна підтримка КП «ХРБП» надходить на спеціальні рахунки, відкриті одержувачами бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, і використовується на статті витрат відповідно до затверджених планів використання.
- (98) Як наслідок, підтримка у формі субсидій, поточних та капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) щодо надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які не включені до тарифу, що виділяється на підставі «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затвердженої рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», КП «ХРБП» з 01.01.2011 по 31.12.2020, не є

державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у разі внесення змін до умов її надання:

- 1) державне фінансування КП «ХРБП» повинно спрямовуватися лише на покриття витрат, які пов'язані з наданням послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які не включені до тарифу, та в жодному разі не повинно покривати витрати на здійснення комерційної діяльності;
 - 2) працівники, які задіяні в комерційній та некомерційній діяльності підприємства, мають знаходитися в окремих підрозділах штатного розкладу підприємства та отримувати заробітну плату з різних джерел фінансування, якщо як у комерційній, так і в некомерційній діяльності задіяні одні ті ж самі працівники, в такому випадку, має бути забезпечення ведення обліку робочого часу, протягом якого кожен із таких працівників був задіяний у комерційній та некомерційній діяльності підприємства, зазначені працівники мають отримувати заробітну плату з різних джерел фінансування пропорційно часу, протягом якого вони були задіяні в різних видах діяльності підприємства;
 - 3) надавач державної підтримки має забезпечити контроль щодо запобігання використання товарів, робіт та послуг, закуплених за рахунок ресурсів держави, для комерційної діяльності підприємства;
 - 4) надавач підтримки має забезпечити постійний контроль за обліком доходів, витрат та видатків за видами діяльності та за джерелами фінансування отримувача підтримки окремо в розрізі синтетичних та аналітичних рахунків.
- (99) Наведені в цьому рішенні обґрунтування та висновки застосовуються виключно для цілей застосування положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносин, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».

5.2. Щодо надання послуг, які включені до тарифу з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій

5.2.1. Визнання належності заходу підтримки до державної допомоги

5.2.1.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

- (100) КП «ХРБП», якому надається державна підтримка для здійснення заходів щодо часткової компенсації витрат на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова (далі – компенсація Послуг), є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

5.2.1.2. Надання підтримки за рахунок ресурсів держави

- (101) Пунктом 16 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» встановлено, що ресурси держави – рухоме і нерухоме майно, кошти державного бюджету, інші кошти, що є об'єктом права державної власності, земля та інші природні ресурси, що є об'єктами права власності

Українського народу, бюджети фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, щодо яких здійснюється державний нагляд або якими управляють чи розпоряджаються органи влади.

- (102) Розподіл бюджетних коштів за напрямками здійснює головний розпорядник бюджетних коштів з урахуванням поданих одержувачем бюджетних коштів обґрунтувань потреби в коштах і детальних розрахунків витрат, визначених на підставі норм та нормативів, чинних тарифів, штатної чисельності та умов оплати праці працівників.
- (103) КП «ХРБП» подає заявку надавачеві державної допомоги з пропозиціями щодо включення до проекту бюджету міста видатків на виконання заходів Програми в частині надання державної допомоги із зазначенням суми та обґрунтування потреби у фінансуванні.
- (104) Департамент житлового господарства Харківської міської ради, як головний розпорядник коштів, доводить до одержувачів бюджетних коштів обсяги бюджетних асигнувань і погоджує їх плани використання бюджетних коштів, відповідно до яким може бути використано фінансування.
- (105) Отже, надання підтримки КП «ХРБП» для здійснення заходів щодо надання компенсації Послуг відбувається за рахунок коштів місцевого бюджету міста Харкова, тобто за рахунок ресурсів держави в розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

5.2.1.3. Створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

- (106) Підтримка спрямована на часткове фінансування витрат отримувача, який частково звільняється від звичайних витрат, які б здійснював суб'єкт господарювання, що провадить аналогічну господарську діяльність – надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій за звичайних ринкових умов, тобто без втручання держави.
- (107) Компенсація витрат КП «ХРБП» не відповідає критеріям Altmark, зокрема, оскільки параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, не визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом, КП «ХРБП» не обиралося відповідно до процедури публічних закупівель, яка б дозволила відібрати учасника, здатного надавати ці послуги з найменшими витратами для громади, а необхідний рівень компенсації не визначався, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який міг би надавати такі послуги.
- (108) Отже, у результаті отримання повідомленої підтримки за надання компенсації Послуг КП «ХРБП» набуває переваг, які недоступні іншим суб'єктам господарювання за звичайних ринкових умов.

5.2.1.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

- (109) Відповідно до інформації, отриманої з відкритих джерел, у місті Харкові є інші приватні компанії, які надають послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

- (110) Отже, внаслідок отримання повідомленої державної підтримки щодо часткової компенсації за надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків, КП «ХРБП» набуває конкурентних переваг, які недоступні іншим суб'єктам господарювання за звичайних ринкових умов, зокрема тим, які надають послугу з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у місті Харкові.

5.2.1.5. Віднесення повідомленої державної підтримки до державної допомоги

- (111) Отже, державна підтримка КП «ХРБП» для здійснення господарської діяльності, пов'язаної з обслуговуванням димових та вентиляційних каналів житлових будинків, є державною допомогою, у розумінні Закону, оскільки підтримка надається суб'єкту господарювання за рахунок місцевих ресурсів, спрямована на часткову компенсацію витрат отримувача, який частково звільняється від звичайних витрат, які б здійснював суб'єкт господарювання, що провадить аналогічну господарську діяльність у сфері обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків за звичайних ринкових умов, і КП «ХРБП» набуває конкурентних переваг, які недоступні іншим суб'єктам господарювання за звичайних ринкових умов, зокрема тим, які здійснюють діяльність з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у місті Харкові.

5.2.2. Оцінка допустимості державної допомоги

- (112) За інформацією, отриманою в рамках розгляду Справи, тариф щодо надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у місті Харкові встановлено на економічно необґрунтованому рівні.
- (113) Різниця в тарифі на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій виникає у зв'язку зі швидким зростанням складових тарифу (заробітна плата, плата за спожиту електроенергію, закупівлю матеріалів тощо). Тариф у свою чергу переглядається значно рідше, ніж терміни підвищення складових. Отже, різниця в тарифі надається не на виконання додаткових видів робіт, а на покриття збитків підприємства.
- (114) Зокрема, за інформацією, наданою в рамках розгляду Справи, рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 11.05.2018 № 318 були також скориговані тарифи на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій. Тарифи скориговані тільки за статтями витрат «Заробітна плата». Матеріальні витрати, витрати на спецодяг, інвентар та інші витрати залишились у розмірах, затверджених з 01.01.2012.
- (115) Надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій за тарифами, яких не покривають усіх необхідних витрат на їх надання, можуть давати підстави для висновку про надання необґрунтованого розміру компенсації витрат, а саме, надавач не надав інформації про те, що компенсацію встановлено в обґрунтованому розмірі, що її визначено об'єктивним і прозорим способом та така компенсація не є надмірною.
- (116) Відповідно до норм законодавства, що було чинним на момент затвердження Програми, у разі встановлення органом місцевого самоврядування тарифів на житлово-комунальні послуги на рівні, що унеможливорює отримання прибутку,

орган, який їх затвердив, був зобов'язаний відшкодувати з відповідного місцевого бюджету виконавцям/виробникам різницю між встановленим розміром цін/тарифів та економічно обґрунтованими витратами на виробництво цих послуг.

- (117) Враховуючи викладене, надання державної підтримки для здійснення заходів щодо часткової компенсації витрат на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова, є наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес.
- (118) Відповідно до статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на будь-яку підтримку господарської діяльності, пов'язаної, зокрема, з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (119) Компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії Altmark:

- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення).

Зобов'язання для КП «ХРБП» щодо надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків міста Харкова чітко визначені договором від 02.04.2012 № 10-12/П, яким передбачено, що КП «ХРБП» бере на себе обов'язок надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків міста Харкова;

- параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом.

Департамент житлового господарства Харківської міської ради не надав інформації щодо параметрів, на підставі яких обчислюється компенсація. Також відсутня інформація щодо об'єктивності та прозорості обчислення відповідної компенсації, зокрема, надавач повідомив, що часткова компенсація за надання послуги з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у місті Харкові надається на покриття збитків КП «ХРБП», а не на покриття збитків за надання послуги з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у місті Харкові.

- компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку.

Департамент житлового господарства Харківської міської ради не надав обґрунтування того, що компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми

для покриття всіх або частини витрат, яких зазнає суб'єкт господарювання у зв'язку з наданням ПЗЕІ;

- якщо суб'єкт господарювання, який надає послуги, обирається не шляхом проведення конкурентної процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, тоді рівень компенсації визначається, ґрунтуючись на аналізі витрат, які є типовими для суб'єкта господарювання, який зміг би надавати такі послуги, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку.

КП «ХРБП» не було обрано на конкурсних засадах щодо надання послуги з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у місті Харкові.

Надавач повідомив, що тариф на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста Харкова (до складу якого входить послуга з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків), було встановлено рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 20.12.2011 № 893 (зі змінами).

Департамент житлового господарства Харківської міської ради надав інформацію щодо складових послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста Харкова, та витрати на їх надання, однак відсутня інформація про те, що аналіз витрат було розраховано з урахуванням витрат, які були б понесені типовим суб'єктом господарювання, який зміг би надавати такі послуги, з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку.

(120) Отже, Департамент житлового господарства Харківської міської ради не надав достатніх обґрунтувань того, що компенсацію на надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес, було визначено заздалегідь об'єктивним і прозорим способом, що вона є обґрунтованою, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Так, відсутній опис механізму визначення компенсації та параметрів для розрахунку, опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації.

(121) Враховуючи викладене, чотири сукупних критерії Altmark кумулятивно не дотримано.

(122) Отже, державна підтримка для здійснення заходів щодо часткової компенсації витрат на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова, не може вважатися компенсацією обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини другої статті 3 Закону.

(123) Якщо критеріїв Altmark не дотримано, для проведення відповідної оцінки застосовуються положення Рішення Європейської комісії від 20.12.2011 та Рамкове повідомлення щодо ПЗЕІ.

(124) Відповідно до Рішення Європейської комісії від 20.12.2011, Рамкового повідомлення щодо ПЗЕІ відповідальність за надання ПЗЕІ покладається на виконавців таких послуг відповідним актом, яким встановлено, зокрема:

- зміст та тривалість зобов'язань щодо надання ПЗЕІ (тривалість визначається виходячи з об'єктивних критеріїв, зокрема періоду амортизації основних засобів, необхідних для надання ПЗЕІ);
- суб'єкт(и) господарювання та, де це можливо, відповідна територія;
- характер будь-яких спеціальних чи ексклюзивних прав, що надаються суб'єкту(ам) господарювання;
- опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку, контролю та перегляду компенсації (сума компенсації не повинна перевищувати суму, необхідну для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Чисту вартість можна розрахувати як різницю між витратами на надання ПЗЕІ та доходами від їх надання. До витрат, які необхідно враховувати, належать усі витрати, необхідні для надання ПЗЕІ; якщо діяльність суб'єкта господарювання обмежується наданням ПЗЕІ, усі його витрати можуть бути враховані; якщо суб'єкт господарювання також надає інші послуги, необхідно враховувати тільки ті витрати, які пов'язані з наданням ПЗЕІ (у такому випадку необхідне використання параметрів для розподілу витрат і доходів); витрати, пов'язані з інвестиціями, можуть бути взяті до уваги, якщо це необхідно для функціонування послуги загального економічного інтересу);
- опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації (відповідний орган повинен забезпечувати, щоб компенсація за надання ПЗЕІ відповідала встановленим вище умовам; у разі отримання надмірної компенсації, така компенсація повинна бути повернена, а параметри для розрахунку компенсації повинні бути оновлені на майбутнє. Для контролю за надмірною компенсацією повинні проводитись регулярні перевірки, принаймні кожні три роки протягом виконання зобов'язань).

(125) Отже, договором від 02.04.2012 № 10-12/П не в повному обсязі встановлено зміст та тривалість зобов'язань щодо надання ПЗЕІ, які КП «ХРБП» надає, а саме, обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків міста Харкова, проте зазначений договір не містить:

- конкретно визначену територію (райони міста), на якій КП «ХРБП» надає ПЗЕІ;
- характеру будь-яких спеціальних чи ексклюзивних прав, що надаються КП «ХРБП» для надання послуг з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків;
- опису механізму компенсації та параметрів для розрахунку, контролю та перегляду компенсації (відсутні обґрунтування та докази того, що сума компенсації не перевищує суму, необхідну для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку);
- опису заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації (відсутній механізм забезпечення того, щоб компенсація за надання ПЗЕІ відповідала встановленим вище умовам (зокрема, що сума компенсації не перевищує суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами від надання ПЗЕІ), а в разі отримання надмірної компенсації – повернення такої компенсації; у разі отримання надмірної компенсації параметри для розрахунку компенсації повинні бути оновлені на майбутнє).

- (126) Враховуючи викладене, положення Рішення Європейської комісії від 20.12.2011 та Рамкове повідомлення щодо ПЗЕІ не дотримано, у зв'язку із чим надання часткової компенсації витрат КП «ХРБП» на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова може призвести до надання КП «ХРБП» компенсації необґрунтованого розміру витрат на здійснення господарської діяльності.
- (127) Листом від 03.04.2019 № 7/9.3.2/5568-19 (вх. № 8-01/4115 від 03.04.2019) Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України повідомило, що *«Закон України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» та Закон України «Про житлово-комунальні послуги» спрямовані на посилення відповідальності громадян за належне їм майно та розвиток ринку управителів житлом».*
- (128) На сьогодні здійснюється перехід від «надання послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» до «здійснення функцій з управління», зокрема:
- Законом України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» встановлено, що у разі якщо протягом одного року з дня набрання чинності співвласники багатоквартирного будинку, в якому не створено об'єднання співвласників, не прийняли рішення про форму управління багатоквартирним будинком, управління таким будинком здійснюється управителем, який призначається на конкурсних засадах виконавчим органом місцевої ради, на території якої розташований багатоквартирний будинок. У разі якщо місцевою радою або її виконавчим органом відповідно до законодавства прийнято рішення про делегування іншому органу - суб'єкту владних повноважень функцій зі здійснення управління об'єктами житлово-комунального господарства, забезпечення їх утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг, управитель призначається на конкурсних засадах таким органом;
 - Законом України «Про житлово-комунальні послуги» встановлено, що у багатоквартирних будинках, у яких на день набрання чинності цим Законом не створено об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, співвласниками не прийнято рішення про форму управління багатоквартирним будинком та не оголошено конкурс із призначення управителя багатоквартирного будинку відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», виконавчий орган місцевої ради (або інший орган - суб'єкт владних повноважень, якому делеговані функції із здійснення управління об'єктами житлово-комунального господарства, забезпечення їх утримання та ефективної експлуатації, необхідного рівня та якості послуг) зобов'язаний оголосити і провести такий конкурс у тримісячний строк з дня отримання протоколу зборів співвласників багатоквартирного будинку із проханням призначити управителя. Рішення щодо цього питання вважається прийнятим зборами співвласників, якщо за нього проголосували власники квартир та нежитлових приміщень, площа яких разом перевищує 50 відсотків загальної площі всіх квартир та нежитлових приміщень багатоквартирного будинку;
 - скасовано державне регулювання цін (тарифів) на послуги з утримання, обслуговування житлового фонду і введено вільну ціну (за домовленістю сторін) на послуги з управління багатоквартирним будинком, що сприяє розвитку конкуренції між суб'єктами, які мають намір бути управителями.

- (129) За інформацією, отриманою в рамках розгляду Справи, КП «ХРБП» не було обрано управителем багатоквартирного будинку за результатами конкурсу та не є балансоутримувачем житлового фонду в місті Харкові.
- (130) КП «Жилкомсервіс» було укладено договір від 02.04.2012 № 10-12/П з КП «ХРБП», яким передбачено, що КП «ХРБП» бере на себе обов'язок надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова, проте зазначеним договором не передбачена будь-яка компенсація КП «ХРБП» за надання такої послуги.
- (131) Крім того, надавач також повідомив, що:
- різниця в тарифі на послугу з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків виникає у зв'язку із швидким зростанням складових тарифу, таких як: заробітна плата, плата за спожиту електричну енергію, закупівля матеріалів тощо;
 - різниця в тарифі надається не на виконання додаткових видів робіт, а на покриття збитків підприємства, забезпечення своєчасної виплати заробітної плати, оплати енергоносіїв.
- (132) Отже, надання часткової компенсації витрат КП «ХРБП» на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків надається на покриття збитків КП «ХРБП», а не на покриття збитків за надання послуги з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у місті Харкові.
- (133) Листом від 03.04.2019 № 7/9.3.2/5568-19 (вх. № 8-01/4115 від 03.04.2019) Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України повідомило, що *«компенсація на покриття збитків певним суб'єктам господарювання, які надають послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, не сприяє розвитку конкурентного ринку послуг з управління житлом та не стимулює співвласників багатоквартирного будинку до прийняття рішення про форму управління таким будинком»*.
- (134) Отже, надання часткової компенсації витрат КП «ХРБП» на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків, може призводити до обмеження та спотворення конкуренції, оскільки співвласники багатоквартирних будинків, яких обслуговує КП «ХРБП», за інформацією, наданою Департаментом житлового господарства Харківської міської ради, сплачують економічно необґрунтований тариф за надання послуг з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків та незацікавлені таким способом укладати договори на надання послуг з обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків з іншими суб'єктами господарювання, а розмір компенсації витрат КП «ХРБП» за надання таких послуг є необґрунтованим, а саме, надавач не надав інформації про те, що компенсацію встановлено в обґрунтованому розмірі, що її визначено об'єктивним і прозорим способом та така компенсація не є надмірною.
- (135) Як наслідок, підтримка у формі субсидій, поточних та капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) щодо надання часткової компенсації витрат КП «ХРБП» на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова, що виділяється на підставі «Програми розвитку і реформування

житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затвердженій рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», з 01.01.2011 по 31.12.2020, є **державною допомогою, недопустимою для конкуренції відповідно до частини першої статті 2 Закону.**

6. ЩОДО ЧИННОЇ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

- (136) Відповідно до пункту 18 частини першої статті 1 Закону чинна державна допомога – програма державної допомоги чи індивідуальна державна допомога, яка існувала на день набрання чинності цим Законом або щодо якої Уповноважений орган прийняв рішення про допустимість такої допомоги для конкуренції та строк дії якої ще не завершився.
- (137) Датою початку надання державної допомоги є дата набрання чинності нормативно-правовим чи розпорядчим актом, на підставі якого надається державна допомога.
- (138) «Програма розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.» (в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.») була затверджена рішенням Харківської міської ради від **27.10.2010**, тобто до набрання чинності Законом.
- (139) Як наслідок, підтримка у формі субсидій, поточних та капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) щодо надання часткової компенсації витрат КП «ХРБП» на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова, що виділяється на підставі «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затвердженій рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», з 01.01.2011 по 31.12.2020, є **чинною державною допомогою.**
- (140) Відповідно до пункту 8 частини першої статті 1 Закону незаконна державна допомога – **нова державна допомога**, надана без повідомлення Уповноваженого органу або в період після повідомлення, але до прийняття Уповноваженим органом рішення про допустимість державної допомоги для конкуренції, або надана всупереч рішенням Уповноваженого органу про визнання **нової державної допомоги** недопустимою для конкуренції, крім категорій державної допомоги, надавачі якої згідно із цим Законом звільнені від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу.
- (141) Відповідно до частини третьої розділу 9 Прикінцевих та перехідних положень Закону чинна державна допомога, що існувала на день набрання чинності цим Законом, яка відповідно до рішення Уповноваженого органу визнана недопустимою для конкуренції, **має бути приведена у відповідність із цим Законом** у строк, визначений Уповноваженим органом, але не більш як протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом, тобто до 02.08.2022.
- (142) Відповідно до частини третьої розділу 9 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» чинна

державна допомога, яка є недопустимою для конкуренції, що надається на підставі «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затверджена рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», має бути приведена у відповідність до 31.12.2020 шляхом:

- 1) зобов'язання щодо надання часткової компенсації витрат на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків мають бути чітко визначені відповідним нормативно-правовим або розпорядчим актом, який має передбачати та містити:
 - зміст, тривалість та відповідну територію надання таких послуг;
 - характер спеціальних чи виняткових прав, що надаються для надання таких послуг;
 - опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку й перегляду компенсації за надання таких послуг, враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними витратами та отриманими доходами суб'єкта господарювання при наданні таких послуг, з урахуванням розумного рівня прибутку; крім того, необхідно врахувати структуру та розмір тарифів, установлених відповідно до законодавства;
 - заходи щодо уникнення та повернення компенсації у випадку надання надмірної компенсації;
- 2) обрання суб'єктів господарювання, які будуть надавати послуги у сфері обслуговування багатоквартирних будинків у місті Харкові, має здійснюватись відповідно до Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» та Закону України «Про житлово-комунальні послуги» з метою розвитку конкуренції, забезпечення прозорих та рівних умов діяльності. Отже, поступово буде здійснено перехід від «надання послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій» до «здійснення функцій з управління багатоквартирним будинком».

(143) На подання з попередніми висновками від 23.05.2019 № 500-26.15/67-18-ДД/235-спр (далі – Подання) Департаментом житлового господарства Харківської міської ради листом від 30.05.2019 № 2241/0/90-19 (вх. 31.05.2019 № 5-01/6381) надано зауваження та заперечення щодо Подання.

(144) Комітетом зауваження враховані частково, зокрема щодо строку, протягом якого чинна державна допомога, яка визнана недопустимою, має бути приведена у відповідність, а також щодо необхідності обрання суб'єктів господарювання на конкурсних засадах.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 8 розділу VI Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у

Міністерстві юстиції України 06 травня 2016 року за № 686/28816, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що підтримка у формі субсидій, поточних та капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) щодо надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, **які не включені до Тарифу** на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста Харкова, затвердженого рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 20.12.2011 № 893 (зі змінами), що виділяється на підставі «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затвердженої рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», комунальному підприємству «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» з 01.01.2011 по 31.12.2020, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» **у разі внесення змін до умов її надання:**

- 1) державне фінансування комунального підприємства «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» повинно спрямовуватися лише на покриття витрат, які пов'язані з наданням послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які не включені до тарифу на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста Харкова, затвердженого рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 20.12.2011 № 893 (зі змінами), та в жодному разі не повинно покривати витрати на здійснення комерційної діяльності;
- 2) працівники, які задіяні в комерційній та некомерційній діяльності підприємства, мають знаходитися в окремих підрозділах штатного розкладу підприємства та отримувати заробітну плату з різних джерел фінансування, якщо як у комерційній, так і в некомерційній діяльності задіяні одні й ті ж самі працівники, в такому випадку має бути забезпечення ведення обліку робочого часу, протягом якого кожен із таких працівників був задіяний у комерційній та некомерційній діяльності підприємства, зазначені працівники мають отримувати заробітну плату з різних джерел фінансування пропорційно часу, протягом якого вони були задіяні в різних видах діяльності підприємства;
- 3) Департамент житлового господарства Харківської міської ради має забезпечити контроль щодо запобігання використання товарів, робіт та послуг, закуплених за рахунок ресурсів держави, для комерційної діяльності підприємства;
- 4) Департамент житлового господарства Харківської міської ради має забезпечити постійний контроль за обліком доходів, витрат та видатків за видами діяльності та за джерелами фінансування отримувача підтримки окремо в розрізі синтетичних та аналітичних рахунків.

2. Визнати, що підтримка у формі субсидій, поточних та капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) щодо надання часткової компенсації витрат на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова, які **включені до тарифу** на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових

території, які знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста Харкова, затвердженого рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 20.12.2011 № 893 (зі змінами), що виділяється на підставі «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затвердженої рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», комунальному підприємству «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» з 01.01.2011 по 31.12.2020, є **державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2.1. Визнати, що державна допомога, яку надає Департамент житлового господарства Харківської міської ради комунальному підприємству «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» на підставі «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затвердженої рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», у формі субсидій, поточних та капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) щодо надання часткової компенсації витрат на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова, що **включені до тарифу** на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста Харкова, затвердженого рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 20.12.2011 № 893 (зі змінами), з 01.01.2011 по 31.12.2020, є **чинною**, відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;

2.2. Визнати, що чинна державна допомога, яку надає Департамент житлового господарства Харківської міської ради комунальному підприємству «Харківське ремонтно-будівельне підприємство» на підставі «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затвердженої рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», у формі субсидій, поточних та капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) щодо надання часткової компенсації витрат на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків у Шевченківському, Київському, Слобідському, Московському, Немишлянському, Холодногірському, Індустріальному та Основ'янському районах міста Харкова, які включені до тарифу на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, які знаходяться в комунальній власності територіальної громади міста Харкова, затвердженого рішенням Виконавчого комітету Харківської міської ради від 20.12.2011 № 893 (зі змінами), з 01.01.2011 по 31.12.2020, є **недопустимою для конкуренції відповідно до частини першої статті 2** Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

3. Відповідно до частини третьої розділу 9 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» чинна державна допомога, яка є недопустимою для конкуренції, що надається на підставі «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014

пр.», затвердженої рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», має бути приведена у відповідність до 31.12.2020 шляхом:

зобов'язання щодо надання часткової компенсації витрат на надання послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій у частині обслуговування димових та вентиляційних каналів житлових будинків мають бути чітко визначені відповідним нормативно-правовим або розпорядчим актом, який має передбачати та містити:

- зміст, тривалість та відповідну територію надання таких послуг;
- характер спеціальних чи виняткових прав, що надаються для надання таких послуг;
- опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку й перегляду компенсації за надання таких послуг, враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними витратами та отриманими доходами суб'єкта господарювання при наданні таких послуг, з урахуванням розумного рівня прибутку; крім того, необхідно врахувати структуру та розмір тарифів, установлених відповідно до законодавства;
- заходи щодо уникнення та повернення компенсації у випадку надання надмірної компенсації.

4. Якщо Харківською міською радою або її структурними підрозділами буде прийнято рішення про затвердження нової програми, яка буде аналогічна «Програмі розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2014 рр.», затвердженій рішенням 49 сесії Харківської міської ради 5 скликання від 27.10.2010 № 328/10 (зі змінами) в редакції рішення 20 сесії Харківської міської ради 7 скликання від 20.06.2018 № 1166/18 «Про внесення змін до «Програми розвитку і реформування житлово-комунального господарства м. Харкова на 2011 - 2020 рр.», до Антимонопольного комітету України має бути подано повідомлення про нову державну допомогу з урахуванням пункту 3 резолютивної частини цього рішення.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

В. о. Голови Комітету

М. НІЖНІК